

Издаётся с 20 декабря 1999 года

Саран газеті

ЕЖЕНЕДЕЛЬНАЯ ГОРОДСКАЯ ГАЗЕТА

16 ноября
2022 года
СРЕДА
№ 91 (1484)

Будьте в курсе городских событий *Еще больше новостей* Читайте нас на сайте sarangazeti.kz, а также в sarangazeti sarangazeti

20 қараша
2022

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПРЕЗИДЕНТІНІҢ САЙЛАУЫ

Әр азаматтың
дауысы маңызды!

20 ноябрь
2022

ВЫБОРЫ ПРЕЗИДЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Важно голос
каждого!

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ САЯСАТЫ

«ТІЛ ҮЙРЕТУ – ТІЛ ҮЙРЕНУДЕН ДЕ ҚИЫН»...

Шапағат ҚОСШЫҒҰЛОВ

АВТОРЫ МАҒАН БЕЙМӘЛІМ БІР ӘНДЕ АЙТЫЛҒАНДАЙ, «БҮЙТУ КЕРЕК ЕД, СУЙТУ КЕРЕК ЕД» ДЕП СЫРТТАН ТОН ПШЕТІН АҚЫЛМАНДАРҒА ТІЛ МӘСЕЛЕСІНЕ ҚАТЫСТЫ СЫН-ПІКІРЛЕРДІ АЙТУ ОҢАЙ ӘРИНЕ. ШЫН МӘНІСІНДЕ ТІЛ ҮЙРЕТУ – ТІЛ ҮЙРЕНУДЕН ДЕ ҚИЫН ЕКЕНІН КӨБІМІЗ БІЛЕ ДЕ БЕРМЕЙМІЗ.

Ал тіл үйретудегі, оқытудағы һәм оны насихаттау барысындағы барлық ауыртпашылық пен жауапкершілік жүгі тек тіл мамандарының, оқыту орталықтары әдіскерлерінің, қарапайым мұғалімдердің және де әлбетте ғалымдарымыздың мойнына артылып жататыны анық. Сондықтан, тілге қызмет етіп жүрген барлық жандардың да еңбегі – ұшан-теңіз десек, артық айтпаған боламыз.

Осы ана тіліміздің абыройын асқататып, мәртебесін арттыру, аудиториясын кеңейту және насихаттау мақсатында біздің Саран шаһарында да көптеген тындырымды істер атқарылуда. Әлбетте олардың басы-қасында Саран қаласының мәдениет, тілдерді дамыту, дене шынықтыру және спорт бөлімі мен қалалық тілдерді дамыту орталығы тұр. Олар ұйымдастырып жүрген іс-шаралардың дені Тілдерді дамыту мен қолданудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы аясында өткізіліп жатқан жайы бар.

Сондай тағылымды шаралардың бірі өткен аптада 100 жылдық тарихы бар Абай Құнанбаев атындағы Саран жоғары гуманитарлық-техникалық колледжінде ұйымдастырылған болатын. Атап

айтқанда, қараша айының 11 жұлдызында қара шаңырақта Саран қаласы тілдерді дамыту орталығының ұйымдастыруымен «Тілдерді оқыту: әдіс, тәжірибе, инновация» атты қалалық семинар өтті.

Жаңа форматтағы жаңашыл семинарға Шайсұлтан Шаяхметов атындағы «Тіл-Қазына» ұлттық ғылыми-практикалық орталығының Ақпараттық технологиялар басқармасының басшысы Мөлдір Бақытқызы, академик Е. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің доценті, «Құрмет» орденінің иегері, ТМД-ның үздік педагогы, Қазақстан Республикасы білім беру ісінің үздігі, Қарағанды мемлекеттік университетінің еңбек сіңірген қызметкері Қағазбаев Жаңбырбай Ахметұлы, Саран қаласы тілдерді дамыту орталығының оқытушысы Динара Жүпенова, СЖГТК оқытушылары мен студенттері, БАҚ өкілдері қатысты.

Аға буын һәм жас буын ғалымдардың дара ойы және әдіскерлердің оқытудағы жаңа әдістемелік болжамы мен ақиқатын бір арнаға тоғыстырған семинар шымалдығын колледждің Қазақ бөлімінің меңгерушісі Күнеділова Ақмарал Дәріғұлқызы түрді.

(ЖАЛҒАСЫ 3-БЕТТЕ)

ҚҰРМЕТТІ САРАН ҚАЛАСЫ МЕН АҚТАС АУЫЛЫНЫҢ ТҮРҒЫНДАРЫ!

2022 жылғы 20 қарашада Қазақстан Республикасы Президентінің сайлауы өтеді. Сайлауға қатысу – айқын азаматтық ұстаным және бұл біздің ортақ парызымыз. Осылайша біз өңіріміздің және қаламыздың өміріне белсене араласамыз. Біз осы жерде тұрамыз, балаларымыз бен немерелеріміз де осы жерде тұрады және біз олар үшін ең жақсы өмірді таңдауға мүдделіміз.

Біз болашақты таңдаймыз, біз бірлік пен келісімді, тұрақтылық пен қауіпсіздікті, даму мен өркендеуді таңдаймыз.

Келіңіз де өз таңдауыңызды жасаңыз. Өркімнің дауысы маңызды!

Қ. Омаров,
қалалық сайлау комиссиясының төрағасы

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ ГОРОДА САРАНИ И ПОСЕЛКА АКТАС!

20 ноября 2022 года состоится Выборы Президента Республики Казахстан. Участие в выборах - это четкая гражданская позиция и это наш общий долг. Таким образом мы участвуем в жизни своего региона и города. Здесь мы живем, здесь живут наши дети и внуки, и для них мы выбираем лучшую жизнь.

Мы выбираем будущее, мы выбираем единство и согласие, стабильность и безопасность, развитие и процветание.

Приходите и сделайте свой выбор. Важно голос каждого!

К. Омаров,
председатель городской избирательной комиссии

ОБРАЗОВАНИЕ

РАЗВИВАЕМ ТВОРЧЕСКОЕ ВООБРАЖЕНИЕ

Надежда ЦХАЙ

Фото из архива Ю. Сулимовой

Во время осенних каникул для ребят, посещающих кукольный кружок «Шабьт» Детско – молодежного центра «Дом Дружбы» была организована серия мастер – классов под руководством педагога Ю. Сулимовой. В ходе проведенных мастер – классов – интересных, увлекательных, которые стали настоящим открытием для детей, создавались куклы и декорации из подручного материала. Так, благодаря чуткому руководству педагога ребята научились делать куклу из носка, используя для деталей бросовый материал. А при создании декораций, ученики познакомились с техникой папье-маше.

Отмечается, что такие мероприятия способствуют воспитанию творческих навыков у ребят, развитию мышления и мелкой моторики, активизации воображения, а также позволяют применять полученные знания и навыки на практике.

ҚҰРМЕТТІ САРАН ҚАЛАСЫ МЕН АҚТАС КЕНТІНІҢ ТҮРҒЫНДАРЫ!

Саран қаласының әкімі азаматтарды жеке мәселелері бойынша апта сайын жұма күндері сағат 15.00-ден алдын ала жазылу бойынша қабылдайды (жазылу «Саран қаласы әкімінің аппараты» ММ-де 104 каб. немесе 7-40-16 телефоны бойынша сағат 18.00-ге дейін жүргізіледі).

Қабылдау әкімдік ғимаратында онлайн-режимде, ZOOM бағдарламасы арқылы өтеді.
«Саран қаласы әкімінің аппараты» ММ

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ ГОРОДА САРАНИ И ПОСЕЛКА АКТАС!

Акима города Сарани проводит прием граждан по личным вопросам еженедельно по пятницам с 15.00 часов по предварительной записи (запись осуществляется в ГУ «Аппарат акима города Сарани» каб. 104 или по телефону 7-40-16 до 18.00 часов). Прием проходит в здании акимата в онлайн-режиме, посредством программы ZOOM.

ГУ «Аппарат акима города Сарани»

«ТІЛ ҮЙРЕТУ – ТІЛ ҮЙРЕНУДЕН ДЕ ҚИЫН»...

(Басы 1-бетте)

«Өздеріңіз де білетіндей, биылғы жылдың желтоқсан айында біздің киелі қара шаңыраққа бір ғасыр толады. Бүгінгі «Тілдерді оқыту: әдіс, тәжірибе, инновация» атты семинарды біз осы оқу ордасының 100 жылдығы аясында өткізіп жатқан жайымыз бар. Ондағы мақсат – біздің колледж қабырғасында білім алып жатқан студенттерімізбен осындай ұлы тұлғалар өз білімдерімен, тәжірибелерімен бөліссін деген ой. Неге десеніздер, осы аудиторияда жиналған студенттердің көбісі «қазақ тілі және әдебиеті» мамандығы бойынша білім алып жатқан жандар. Ертең олар колледж қабырғасынан түлеп ұшқанда, осы мамандық бойынша еңбек етіп, тілге қызмет ететін болады. Міне, сол кезде олар бүгін сіздерден, өз ұстаздарынан алған тәлім-тәжірибелерін жүзеге асырып, мемлекеттік тіл саясатының мүддесіне қызмет ететін білмей маман болмақ», - деді өз сөзінде қазақ бөлімінің меңгерушісі Ақмарал Дәріғұлқызы.

Одан әрмен тілдерді дамыту орталығының директоры Береке Жарылғапованың модераторлығымен өткен семинар барысында мемлекеттік тілдің қоғамның әр саласында қолданылу аясын кеңейту, ақпараттық кеңістікте мемлекеттік тілдің әлеуметтік мәртебесін арттыру, тілдерді оқытуда қолданылатын жаңа технологиялар тақырыптары тілге тиек етілді.

Мәселен, Шайсұлтан Шаяхметов атындағы «Тіл-Қазына» ұлттық ғылыми-практикалық орталығының Ақпараттық технологиялар басқармасының басшысы Мөлдір Бақытқызы «Қазақ тілін оқытудағы IT жобалар» турасында тілге тиек етсе, Саран қаласы тілдерді дамыту орталығының оқытушысы Динара Жүпенова «Тілдерді оқытуда қолданылатын заманауи технологиялар» тақырыбы бойынша тренинг өткізді. Ал Қарағанды мемлекеттік университетінің еңбек сіңірген қызметкері Жаңбырбай Қағазбаевтың дәрісі «Тіл – ұлттың жаны» тақырыбына арналды.

«ҚАЗАҚТАРДЫҢ ӨЗІНЕ ҚАЗАҚ ТІЛІН ҮЙРЕТІП ЖҮРМІЗ...»

Өз сөзін студенттік өмірінен бастаған Мөлдір Бақытқызы осындай колледж қабырғасында алған білімнің қаншалықты құнды болатындығын да тілге тиек ете кетті.

«Сіздер болашақ қазақ тілі және әдебиеті пәнінің мұғалімі болғандықтан да, еліміздегі қазіргі қазақ тілінің ахуалымен жақсы танысыңыздар деп ойлаймын. Жасыратыны жоқ, қазір біз өзгелерге емес, қазақтардың өзіне қазақ тілін үйретіп жүрген жайымыз бар. Ал енді болашақта осындай еліміздің азаматтары мен азаматшаларына

қазақ тілін үйрететін мына сіздерсіздер. Сондықтан да, сіздер мықты маман болсаңыздар, біздің қазақ тілінің дамуы, жетілуі, ел көлемінде таралуы оңайырақ болары сөзсіз. Яғни, болашақта әр қазақстандықтың қазақша сөйлей алуы – сіздер мен біздерге тікелей байланысты», - деген Мөлдір Бақытқызы Шайсұлтан Шаяхметов атындағы «Тіл-Қазына» ұлттық ғылыми-практикалық орталығының «Sozdiqor.kz» платформасы, қазақ тілін деңгейлі оқытуға арналған Tilqural.kz веб-сервис

қызметі, дұрыс жазуға көмекші құрал «Emle.kz» сайты мен терминологиялық қордың біріздендірілген жинағы «Termincom.kz» сайты туралы айтып берді.

Мәселен, бір ғана «Termincom.kz» сайты алайық.

Спикердің айтуынша, бұл сайт 2016 жылы құрылған екен. Сайттың ең негізгі қызметі қазақ немесе орыс тілдерінде енгізілген терминдерді автоматты түрде аударып береді. Одан бөлек, сайттан сіз өзіңізге қажетті терминнің қай салаға қатысты және қай жылы бекітілгені туралы ақпарат ала аласыз. Сонымен қатар, сізге телеграмм желісінде «Termincom.kz» сайтының ботын жүктеп алуға болады. Бұл әсіресе, смартфон қолданушыларына арналған өте ыңғайлы бот-канал.

Яғни, сіздің смартфоныңызда телеграмм бар болатын болса, телеграммның іздеу жолағына латын қарпінде Termincom.kz деп тересіз, бот-канал шыққаннан кейін оны ашып, ондағы шыққан «start» сөзін бассандықтан болғаны. Әрі қарай бот-каналдағы «сообщение» жолағына өзіңізге қажетті сөзді енгізесіз, ал бот-канал сіз енгізген сөздің аудармасын автоматты түрде смартфонның экранына шығарып береді. Былай қарасаңыз, өте қолайлы әрі пайдалы және баршаға қолжетімді дүние. Бар болғаны өзіңізбен бірге қалта

телефоныңыздың болуы және мобильді интернет желісіне қолжетімділіктің бар болуы. Ал аталмыш сайттан толыққанды қызмет алғыңыз келсе, компьютер немесе ноутбук арықшы сайттың толық нұсқасына өтуіңіз қажет.

Айтпақшы, «Sozdiqor.kz» платформасымен де жұмыс жасау реті осыған ұқсас. Бұл платформаның да телеграмм желісіндегі бот-каналы бар. Жүктеу, іске қосу, қызметін пайдалану тура жоғарыда келтірілген Termincom.kz платформасынкідей. Тек Sozdiqor.kz порталы - әртүрлі салалық сөздіктер мен энциклопедиялардағы сөздер мен тұрақты сөз тіркестерін, қазақ тіліндегі көне сөздерді, кірме сөздерді, аймақтық және ақпараттық технологиялардың даму кезеңіндегі жаңа технологиялық сөздердің мағынасын көруге мүмкіндік беретін платформа. «Сөздіккор» порталының іздеу жүйесі арқылы сөздердің дефинициясын, синонимін, антонимін, омонимін, фразеологиялық тіркесте немесе сөйлем ішінде кездесуін бір бетте көруге болады.

ОҚЫТУДАҒЫ ТИІМДІ ПЛАТФОРМАЛАР

Ал Саран қаласы тілдерді дамыту орталығының оқытушысы Динара Жүпенова: «Жаңа технология дегеніміз бұл күнделікті өміріміз десе де болады, тұрмысымызға дейін денден еніп кеткені соншалық, онсыз өзімізді

елестете де алмаймыз. Сондықтан, тіл үйрету және оқыту саласы бұдан іргесін аулақ сала алмайды. Керісінше, кеңінен пайдалана отырып, мемлекеттік тіліміздің мәртебесін аскақтата түсуіміз керек», - дейді.

Жедел қарқынмен дамып жатқан ғасырда осы мазмұндағы пікірмен келіспеу қиын. Жаңа технология тілін меңгеру заманның бұлжымас талабына айналғаны даусыз ақиқат.

Семинар барысында Динара Тәрбиеқызы «Wordwall», «Wizer.me», «Vokago» сынды платформаларды пайдалана отырып, қатысушылармен түрлі деңгейдегі тапсырмаларды орындатып шықты.

АБАЙДЫ БІЛМЕЙ, БАСҚАНЫ ОҚУҒА ХАҚЫҢ ЖОҚ...

Киелі қара шаңырақ ұлы Хәкімнің есімін арқалағаннан болар, келесі спикеріміз Жаңбырбай Ахметұлы сөзін Абайдан бастады. Академик Е. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің доценті, «Құрмет» орденінің иегері, ТМД-ның үздік педагогы, Қазақстан Республикасы білім беру ісінің үздігі, Қарағанды мемлекеттік университетінің еңбек сіңірген қызметкері Жаңбырбай Қағазбаев ағамыз үш тілді жетік меңгерген жан болса керек-ті. Атап айтқанда, қазақ, орыс және ағылшын тілдері.

«Англияның астанасы Лондонда Шекспир туралы лекция тындап отырмыз. Біз негізі Шекспирдің сонеттерін оқығаннан кейін оның шығармаларымен жақсы таныс едік. Десекте әлгі дәріс оқып жатқан профессор Шекспир туралы керемек әңгімелер айтып жатты. Содан маған мына профессор біздің Абай туралы біле ме екен өзі, соны сұрап көрсем қалай болар еді деген ой келді. Бірақ Абайды білесіз бе деп тікелей сұрауға батылым бармай тұр, себебі «ЖОҚ» деген жауапты естігім келіп тұрған жоқ. Сосын бұл кісі Абайды білмесе де, Пушкинді білетін шығар. Себебі Александр Сергеевич Пушкинді бүкіл әлем таниды ғой. Өйткені ол орыс әдебиетінің негізін қалаушы, пірі, былайша айтқанда ол орыстың Шекспирі.

Сосын әлгі профессорға «Құрметті профессор, Пушкинге қалай қарайсыз, ол туралы не білесіз?» деп сұрақ қойдым.

Профессор маған қарады да, «Сіз қай жақтансыз?» деді. Мен «Қазақстаннанмын» дедім. Сосын ол кісі менің өзіме қайтара қарсы сұрақ қойып, «Ал сіздерде біздегі сияқты Шекспир барма?» деді. Менің де естігім кеп тұрғаны осы еді ғой. Қуанып кеттім де, «Иә, әрине бар. Абай!» дедім. Сондағы профессордың маған берген жауабын қараңыздар.

«Аааа, онда сіз алдымен Абайды танып, біліп алыңыз. Сонан кейін Пушкинді оқысың ба, Шекспирді оқысың ба, оны өзіңіз білесіз. Бірақ Абайды білмей, басқаны оқуға хақыңыз жоқ» деді профессор. Мұндағы айтпағым не сіздерге. Айтқым келіп тұрғаны - біздің Шекспир секілді әлем таныған өз ұлы тұлғамыз бар. Ол - Абай. Әрине, Шекспир бөлек, ал Абай мүлдем бөлек тұлға. Сондықтан, сіздер мен біздер бірінші Абайды танып, біліп, өзімізге керек дүниені сол Абайдан үйренуіміз керек.

Ертең сіз осы оқу орнын аяқтағаннан кейін, мен Абай Құнанбаев атындағы Саран жоғары гуманитарлық-техникалық колледжінің түлегімін деп ауыз толтырып айтатын боласыздар. Сол себепті де мен сіздерге әуелі Абай туралы айтып берсем деп отырмын», - деді Жаңбырбай Ахметұлы өз сөзін бастап тұрып.

Қарағанды мемлекеттік университетінің доценті жастарға қазіргі таңда еліміздің болашағы үшін жаңа идеялар мен тың жобалар туралы нақтылап айтып өтті. Сонымен қатар, қазақтың Ұлы ақыны Абай Құнанбаевтың өлең шумақтарын келтіре отырып, оның әрбір жыр шумағы жастарға ақыл-кеңес, жол көрсетер бағыт және болашаққа қадам бастауға ең қажетті сөздер екенін насихаттады.

Бұдан бөлек, Жаңбырбай Ахметұлы қыз баланың тәлім-тәрбиесі, ер азаматтарға деген сыйластық, патриотизм, ұлттық құндылықтар, тектілік сынды тақырыптарды қозғап, жақсы әйел мен жаман әйел, жақсы еркек пен жаман еркектің ара-жігін ажыратты, жастардың рухы мен отансүйгіштік сезімін оятқан сүбелі сұхбат, рухани әңгіме өрбитті.

Ал қайта келмейтін сәттердегі қайталанбас рухани кездесу кешін Жаңбырбай Ахметұлы «Мен лаулап жанбасам, Сен лаулап жанбасаң, Біз лаулап жанбасам, Бұлтты аспан қалай ашылмақ. Мен енді, ешқашанда, бодандыққа көнбеймін, Жұдырықтай жұмылып, Көк байрақтың астында, Бір кісідей сап түзеп, Күн сөнгенше сөнбеймін!», - деген рухты ұранмен қорытындылады.

ҚАЛТАНЫ ҚАҚПАЙТЫН, ШЫҒЫНДЫ АҚТАЙТЫН САУДА

Шапағат ҚОСШЫҒҰЛОВ

Суретті түсірген автор

АТ ІЗІН СУЫТПАЙ САРАНДА ТАҒЫ ДА АРЗАН БАҒАМЕН ӨНІМ САТЫЛДЫ. ЖӘРМӨҢКЕ ШАҒАРДАҒЫ ЖАМБЫЛ КӨШЕСІ БОЙЫНДА ОРНАЛАСҚАН СПОРТ МЕКТЕБІ МАҢЫНДАҒЫ АЛАНДА ӨТТІ. ТАҢСӘРІДЕН ӨЗ ЖҰМЫСЫН БАСТАП КЕТКЕН КӘСІПКЕРЛЕР БҰЛ ЖОЛЫ ДА ТҮТУНЫШЫНЫ САПАЛЫ ӨНІММЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТТІ.

Онда Қарағанды облысының тауар өндірушілері, атап айтқанда, Саран, Шахнинск, Қарағанды қалалары мен Жаңаарқа, Абай, Қарқаралы аудандарының кәсіпкерлері шаһар жұртшылығына жеміс-жидек, көкөніс өнімдерінен бөлек ет, жұмыртқа, сүт өнімдері, балдың әртүрлі сорттары, балық, ысталған ет және деликатесер сынды өз тауарларын ұсынды. Әр жерден келген шаруашылық иелері өнімдерін нарық бағасынан 15-20% төмен бағамен саудалады.

Тұрғындар да «жәрмеңке өтеді» дегенді ести сала буынып-түйініп, күні бұрын дайындалып, машықтанған сынайлы. Ауа-райының нашарлауына қарамастан күн ұясынан көтерілісімен сарандықтар жәрмеңкеден табылды.

Қала тұрғындары мен қонақтары көптеген азық-түлік пен киім түрлерін барынша қолайлы бағаға сатып алуға мүмкіндік алды. Халық ет, көкөністер, жұмыртқа, шай сияқты өнімдерді және қысқы, жылы киімдерді тұтынды.

«Қарқаралы, Абай, Бұқар-жырау, Ақтоғай аудандарынан ат басын терлетіп келген шаруашылық иелері өз өнімдерін сатуда. Мәселен, осы жәрмеңкеге бір ғана Қарқаралы ауданының өзінен 6 тоннадан астам ет өнімі әкелінді. Ал Абай ауданы қала жұрттына жеміс-жидек, көкөністер ұсынып жатса, басқа қалалар мен аудандар жұмыртқа, сүт өнімдері, бал, балық, ысталған ет және деликатес

сынды өз тауарларын әкеп сатып жатқан жайы бар», - деді Саран қаласының ауыл шаруашылық, жер қатынастары және кәсіпкерлік бөлімінің басшысы Дастан Арншев.

Сауда таңсәріден қызу басталып, ұзын-сонар кезек қалыптасты. Саудаға түскен тауар арзан бағамен сатылды. Ауылдардан артынып, тартынып келген тауар өндірушілер тұтынушыларға қолайлы баға ұсынды. Кәсіпкерлердің айтуынша, олардың тауарларының бағасы қарапайым дүкендерге қарағанда орта есеппен 15-20% - ға төмен. Бұл - қажет нәрсенің бәрін ұзақ мерзімге тиімді жолмен сатып алуға жақсы мүмкіндік. Азық - түлік жеткілікті көлемде сатылды.

Жәрмеңкеде көкөністер мен жемістердің өзі ғана жеті тоннаға жуық еді. Шұжық, ірімшік, май, бал және т.б. өнімдерді әкелушілердің тауарлары да шамалас мөлшерде болды. Әсіресе, қыс жақындағандықтан да жұрттың ет өнімдеріне деген сұранысы арта түскен.

Қалтаны қақпайтын, шығынды ақтайтын сауданың қызғаны соншалық, өнімдер түске дейін сатылып кетті.

«Біз Қарқаралы ауданына қарасты Аппаз ауылынан келіп отырмыз. Жеке біздің шаруа қожалығынан 1 тоннадай ет әкелген едік. Саранның халқы етті жақсы алып жатыр. Бұл секілді жәрмеңкелер біз үшін, ауыл үшін үлкен көмек деп есептеймін. Себебі араға алыпсатарларды араластырмай, тікелей қала жұрттына өзіміз әкеліп сатқан бізге де, қала жұртшылығына да тиімді», - дейді жәрмеңке қатысушысы Жанкелді Қасым.

Күзгі жәрмеңкенің қызығы саудасында ғана емес, молшылығы мен берекесінде. Әсіресе, күз мезгіліндегі соңғы жәрмеңкелердің бірі болғандықтан және тиісінше қыз мезгілі де тақап қалғандықтан болар, жұртшылық ет өнімдерін көптеп сатып алып жатты. Әсіресе, ауылдық жерлердің етіне деген сұраныс жоғары болды. Жәрмеңкеге ауыл-аймақтардан арнайы алып келген ет өнімдерінің барлығы

дерлік түске дейін сатылып кетті.

«Мен өзім Қарқаралы ауданы Егіндібұлақ ауылынан келіп тұрмын осы жәрмеңкеге. Биыл екінші мәрте қатысып отырмын. Біз әкелген өнімдердің барлығы да жақсы өтіп жатыр. Әсіресе ет өнімдеріне деген сұраныс жақсы», - дейді тағы бір жәрмеңкеге қатысушы Нұрмын есімді шаруа иесі.

Сонымен қатар біз қала тұрғындарынан да жәрмеңке жайындағы ойларын сұрап білген едік. Жиналған бұқараның сөзінше, бірінші кезекте баға өте тиімді екен.

«Жәрмеңкенің боларын естіген соң, таң атысымен осында келуге қамдандым. Қазір нарықтағы баға күн сайын құбылып тұр. Сондықтан, қалтаға салмақ салмайтын жәрмеңке өнімдерінен көбірек алуға тырысып жатыр халық. Осындай жәрмеңкелер бізде жиі ұйымдастырылып тұрады. Әкімге, осыны ұйымдастырып жатқандарға, мына жәрмеңкеге арнайы келіп, өз өнімдерін қолжетімді бағамен сатып жатқан кәсіпкерлерге де рахметімізді айтамыз», - дейді қала тұрғындарының бірі.

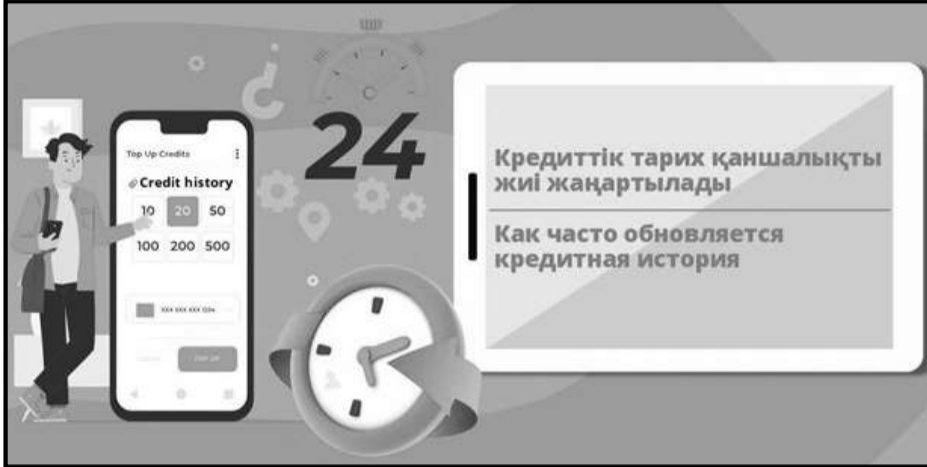
Саудаға делдал араласса, баға да шарықтайды. Алыстағы ауылда жатқан ағайын азабын тартып өсірген малды арзанға алатын алыпсатарлар, қарапайым жұртқа қымбатқа саудалайды. Сөйтіп ортада жүріп пайда табады. Бұған шектеу қоюдың жалғыз жолы – ауыл шаруашылығы жәрмеңкесін жүйелі ұйымдастыру. Сондықтан да осындай дәстүрлі ауыл шаруашылық жәрмеңкелері қалалық тұтынушылар үшін де, аграршылар, фермерлер, шағын және орта кәсіпкерлік өкілдері үшін де өте тиімді жол.

Жәрмеңке өткен алаңның өзінде көлік аялдайтын орын болмады. Қап арқалағандар да, арба сүйреткендер де – мез-мейрам. Қалай десек те, ел несібесінің еселенгені байқалды. Жәрмеңкеге келушілер керек-жарағын сатып алғаннан кейін шай мен ыстық тағамдардан ауыз тиді. Аумақта флюорографияның мобилді орталығы жұмыс істеді. Дәл осындай ауылшарушылығы жәрмеңкесі Ақтаста да ұйымдастырылды.

КРЕДИТТІК ТАРИХ ҚАНШАЛЫҚТЫ ЖИІ ЖАҢАРТЫЛАДЫ

2022 жылғы 1 қазаннан бастап заңнамаға түзетулер күшіне енді, оған сәйкес қарыз алушылар туралы ақпаратты кредиттік бюроларға беру және жаңарту мерзімдері өзгерді.

Бұл өзгерістер 2022 жылғы шілдеде Мемлекет басшысы қол қойған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сактандыру нарығын және бағалы қағаздар нарығын реттеу мен дамыту, банк қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚР Заңының күшіне енуінің нәтижесі болды. Мәселен, 2022 жылғы 1 қазаннан бастап кредиттік серіктестіктерді және коллекторлық агенттіктерді қоспағанда, ақпарат берушілер кредиттік бюроларға берілген жаңа қарыздар туралы мәліметтерді бір жұмыс күні ішінде, ал кредиттік тарих субъектілері туралы кез келген ақпаратты кейіннен жаңартуларды 10 жұмыс күні ішінде беруге міндетті. Бұрын олар ақпаратты айына екі рет – 15 жұмыс күні ішінде жаңартып отыратын.

Бұл ретте кредиттік бюроларға 10 жұмыс күні

ішінде:

- коллекторлық агенттіктерді;
 - тауарларды және көрсетілетін қызметтерді кредитке беретін не төлемдерді кейінге қалдыруды ұсынатын, жүйеленген белгілерін Үкімет айқындайтын ДК немесе заңды тұлғаларды;
 - коммуналдық қызметтер көрсететін табиғи монополия субъектілерді қоспағанда, барлық ақпарат берушілер мәлімет береді.
- Олар үшін кредиттік бюроларға ақпарат беру мерзімі кредиттік тарих субъектісіне қатысты кез келген деректер өзгерген немесе алынған күннен бастап 30 күнді құрайды.
- Қазақстанда екі кредиттік бюро – Мемлекеттік кредиттік бюро (МКБ) және Бірінші кредиттік бюро (БКБ) жұмыс істейтінін еске саламыз, олар кредиттік тарихты қалыптастырады, бірақ

дербес кредиттік есептерге өзгерістер енгізбейді. Мұны ақпарат жеткізушілер, яғни банктер, микроқаржылық қызметті жүзеге асыратын ұйымдар және тауарларды кредитке немесе бөліп-бөліп сататын өзге де тұлғалар жасайды.

Сіз өзіңіздің жеке кредиттік есебіңізді:

- МКБ-дан – id.mkb.kz сайты арқылы;
- БКБ-дан – www.lcb.kz порталы және мобильдік қосымша арқылы;
- www.egov.kz электрондық үкіметтің веб-порталы арқылы;
- тұрғылықты жері бойынша халыққа қызмет көрсету орталықтарында (ХҚО) ала аласыз.

Заңнамалық жаңалықтар кімге тиімді?

Ең алдымен, өзінің кредиттік тарихын үнемі қадағалап отыратын қарыз алушыларға тиімді. Олар жеке кредиттік есепте алаяқтық кредитті уақтылы тауып, дер кезінде оны даулауы мүмкін. Кредиттік тарихтағы ақпаратты даулау жөніндегі қызмет қаржылық сауаттылықты арттыру жөніндегі www.fingramota.kz медиа порталында қолжетімді. Кредиттік тарихыңыздағы ақпаратты даулауға өтініш беру үшін өзіңіздің деректеріңізді арнайы нысанда: ЖСН және телефон нөмірін көрсетуіңіз керек. Өтініштерді өңдеу заңнамада белгіленген мерзімде жүзеге асырылады. Ақпаратты даулау туралы өтініш берілген күннен бастап 15 жұмыс күні ішінде және кредитордан алынған жауаптың негізінде өтініш берушіге кредиттік бюролардан тиісті жауап жіберілетін болады.

Жаңа түзетулер алдап соғу арқылы қазақстандықтардың дербес және төлем деректерін иемденіп, жалған кредиттер ресімдеуі жиілеп кеткен қаржы алаяқтарының әрекеттерінен қорғануға қосымша көмек болады. Бір адамның бірнеше кредиттік ұйымдардан бір мезгілде қарыз алу алаяқтық тәуекелі төмендейді. Ақпарат жеткізуші кредиттік бюро базасынан қарыз алушының қысқа мерзімде бірден бірнеше кредит ресімдегенін көріп, күдіктеніп, оған қарыз беруден бас тарта алады.

Сондай-ақ, кейбір қарыз алушылар бір күн ішінде банктер мен микроқаржы ұйымдарында бірден бірнеше қарыз ресімдей алатын. Нәтижесінде олардың борыш жүктемесінің коэффициенті заңнамада белгіленген шекті мәннен асып кететін. Банктік қарыздар мен микрокредиттер бойынша мерзімі өткен берешек және қарыз алушы үшін басқа да жағымсыз салдар туындайды.

Естеріңізге сала кетейік, борыш жүктемесінің коэффициенті (БЖК) – бұл қарыз алушының барлық өтелмеген кредиттері мен қарыздары бойынша төлемдердің оның ай сайынғы кірістеріне қатынасы. Кредиттік ұйымдардың БЖК-ны міндетті есептеу жөніндегі талапқа сәйкес, қарыз алушының барлық кредиттері бойынша ай сайынғы төлемдер оның ай сайынғы кірісінің 50%-нан аспауы тиіс. Бұл көрсеткіш неғұрлым жоғары болса, азаматтардың кредит алуға мүмкіндігі де соғұрлым аз болмақ және сәл қаржылық қиындықтар туындаса олардың қарызға бату ықтималы жоғары болады.

Төлемге қабілетсіз адамдарға кредит беруге жол бермеу үшін Агенттік БЖК-ны есептеуге қойылатын талаптарды күшейтті. 2022 жылғы 1 шілдеден бастап БЖК-ны есептеу кезінде пайдаланылатын қарыз алушының кірістерін анықтаудың 12 өлшемшартынан қарыз алушының кірісінің барын дәйекті растамайтын 6 көрсеткіш алынып тасталды.

Осылайша, қаржы нарығы мен қарыз алушыларды берілген қарыздар туралы жедел хабардар ету үшін кредиттік бюроларда ақпаратты жаңартуға қатысты жаңалықтар кредиттік ұйымдарға қарыз алушының төлемге қабілеттілігін бағалауға, кредитке өтінімді қараған кезде қарыз алушының борыштық жүктемесі туралы жаңа ақпаратты көруге және жаңа қарыз беру немесе бас тарту туралы шешім қабылдауға мүмкіндік береді.

Fingramota.kz сайтымен бірге өз қаржылық сауаттылығыңызды арттырыңыз!

Fingramota.kz

«НАРОДНОЕ IPO»: КАК ДЕЙСТВУЮТ ПСЕВДОБРОКЕРЫ

Совсем немного времени осталось до ожидаемого IPO «КазМунайГаза». В декабре 2022 года ФНБ «Самрук-Казына» планирует вывести акции оператора по добыче нефти и газа на фондовую биржу. И у населения Казахстана появляется возможность стать совладельцами компании, приобрести ее акции и немного на этом заработать. Мошенники тоже пытаются сорвать куш, но на доверчивости казахстанцев. Через назойливую рекламу в соцсетях они предлагают онлайн-услуги по покупке акций крупных казахстанских компаний якобы в рамках IPO, а получив деньги, исчезают навсегда. Как отличить настоящих инвестиционных посредников от лжеброкеров?

Что такое IPO?

IPO (Initial Public Offering) – первичное публичное предложение акций акционерного общества неограниченному кругу инвесторов путем размещения ценных бумаг на бирже. В результате IPO компания становится публичной в отличие от частной компании, акции которой обращаются вне биржи, отчетность – прозрачной, а выпущенные бумаги доступны для широкого круга инвесторов.

IPO государственных стратегических компаний, которые входят в «Самрук-Казына», будет проведено в рамках Плана приватизации на 2021-2025 годы. В ближайшие три года ФНБ «Самрук-Казына» планирует вывести на IPO акции некоторых компаний, находящихся в структуре госфонда. Примечательно, что эти ценные бумаги будут доступны рядовым казахстанцам. Но приобрести их граждане могут только через инвестиционных посредников, легально работающих на фондовом рынке Казахстана.

Кто такие лжеброкеры?

Это мошенники – отдельные лица или компании, имеющие признаки недобросовестной деятельности. У них отсутствует лицензия Агентства РК по регулированию и развитию финансового рынка на осуществление деятельности на рынке ценных бумаг.

Некоторые из них не являются резидентами Республики Казахстан, соответственно, казахстанский финрегулятор не ведет контроль и надзор за их деятельностью. Их офисы расположены не в нашей стране, а потому найти псевдоброкеров, и, тем более, вернуть украденные обманом деньги, правоохранительным службам довольно сложно. Новички-инвесторы доверяют свои средства таким компаниям, имеющим лицензию другой страны. Но важно понимать, что, независимо от того, фиктивная или реальная

лицензия представлена брокером, оказывать свои услуги в Казахстане они не имеют права.

На какие уловки идут мошенники?

Под предлогом осуществления брокерско-дилерской деятельности псевдоброкеры, представляясь работниками успешных и перспективных компаний, привлекают деньги граждан якобы в рамках предстоящего IPO.

От мошенников могут настойчиво поступать звонки с незарегистрированных номеров, электронные письма и сообщения со сканами поддельных документов, связанных с инвестированием в ценные бумаги. Злоумышленники пытаются заманить как можно больше доверчивых клиентов агрессивной рекламой, вводя в заблуждение граждан обещаниями стабильно высокой доходности. Их целевая аудитория – люди, которые хотят быстро и легко заработать с помощью инвестиционных чудо-платформ. Для пушей убедительности аферисты используют логотипы и названия крупных компаний, к примеру, «Казхтелкома», «КазМунайГаз», Kaz Minerals и других.

Таким образом, злоумышленники пользуются тем, что у начинающих инвесторов не хватает знаний и опыта. А в век цифровизации и возможности дистанционного заработка у них появилась возможность скрывать свое истинное лицо и оставаться недосыгаемыми.

После того как клиент поверил и перевел деньги на банковский счет либо на карту «личного менеджера», лжеброкеры предоставляют им нарисованные отчеты и графики, демонстрируя якобы высокую прибыль. Но все это на самом деле цифры из воздуха, ничем не подкрепленные. Зачастую они на этом не останавливаются и продолжают дальше выманывать у своей жертвы дополнительные средства, обещая еще большую доходность.

Различные методы по выманиванию денег повторяются множество раз до тех пор, пока

клиент не начинает сомневаться в законной деятельности компании и проверять их легитимность, либо не попытается вывести со своего счета «заработанные» деньги. В таком случае мошенники уклоняются от возврата средств, требуя дополнительных влияний, а потом и вовсе пропадают с деньгами клиента.

Как проверить «инвестиционного» посредника?

Прежде чем доверять свои деньги незнакомым лицам или компаниям, нужно проверить наличие у них соответствующей лицензии для работы в Казахстане. Список брокерских и дилерских организаций, имеющих такую лицензию, можно посмотреть на сайте Агентства РК по регулированию и развитию финансового рынка www.gov.kz в разделе «Регистры и разрешения».

Важно учесть, что реквизиты инвестиционного посредника, указанные на интернет-ресурсе агентства, должны совпадать с реквизитами, указанными в лицензии. Необходимо также посмотреть финансовую отчетность, активность на биржах, а также ознакомиться с отзывами других клиентов.

На интернет-ресурсе агентства и сайте Fingramota.kz размещен список субъектов, имеющих признаки нелегальной деятельности либо финансовой пирамиды. В настоящее время список включает 159 субъектов, деятельность которых находится вне периметра финансового лицензирования и регулирования. Этот перечень формируется на основе жалоб и обращений физических и юридических лиц, а также запросов правоохранительных органов. Обязательно с ним ознакомьтесь!

Основные признаки, по которым можно распознать лжеброкеров:

- 1) обещание несоизмеримо высокой прибыли от вложенных денежных средств в короткие сроки;
- 2) отказ предоставить информацию о лицензии или ее отсутствие;
- 3) отказ назвать адрес сайта брокерской компании, отсутствие информации о ней в интернете, либо отсутствие на сайте компании сведений о собственнике компании, юридического адреса и контактных данных;
- 4) просьба о переводе средств на банковскую карту «личного менеджера»;
- 5) звонки менеджера «брокера» со скрытого номера либо с разных номеров, в любое время суток;
- 6) грубое либо непрофессиональное деловое общение;

7) агрессивная и назойливая реклама в интернете, особенно в соцсетях, с использованием слов «Народное IPO», «Выгодное инвестирование», «Платформа для инвестиций» и другое.

Дополнительные меры защиты инвесторов

Агентство принимает меры по усилению защиты прав инвесторов на фондовом рынке. Так, 12 июля 2022 года в Казахстане принят Закон «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам регулирования и развития страхового рынка и рынка ценных бумаг, банковской деятельности» и другие подзаконные акты. В нем предусмотрены ряд важных поправок:

- во-первых – брокер и (или) дилер оказывает услуги инвесторам, не являющимся квалифицированными инвесторами, с учетом уровня их квалификации. То есть брокеры должны предоставить инвестиционные рекомендации конкретному клиенту с учетом его риск-профиля и уровня квалификации;

- во-вторых, законом предусматривается, что услуги, в том числе на рынке Forex, гражданам Казахстана вправе оказывать только лицензируемые агентством брокеры. При этом услуги по инвестиционному консультированию вправе будут предоставлять только брокеры и управляющие инвестиционным портфелем. Законом одновременно устанавливается ответственность брокеров и управляющих за предоставленные инвестиционные рекомендации в случае, если клиент понес убытки в результате инвестирования на основе данных рекомендаций;

- в-третьих, в целях пресечения недобросовестных рыночных практик, манипулированием ценами на рынке капитала будет признаваться не только заключение сделок, влияющих на стоимость финансовых инструментов, но и подача заявок (объявление котировок) и распространение недостоверной или вводящей в заблуждение информации.

Начинающим инвесторам важно помнить, что прибыль всегда соразмерна предполагаемому риску. Поэтому добросовестный брокер не будет обещать высокую доходность, не предупредив о рисках потерь, и тем более гарантировать возврат инвестиций в рамках якобы проводимого «Народного IPO».

Будьте осторожны, проверяйте всю информацию и читайте Fingramota.kz!

Fingramota.kz

СВЕТЛАЯ ПАМЯТЬ

На 93-м году ушёл из жизни Заслуженный учитель Республики Казахстан, Почетный гражданин города Сарани, Отличник просвещения Казахской ССР и СССР, труженик тыла военных лет Абикенов Кабдырахман Абикенович. Кабдырахман Абикенович родился 23 февраля 1930 года в ауле Бесоба Каркаралинского района Карагандинской области. Окончив семилетнюю школу, он поступает на годичные курсы животноводства, после окончания которых работает ветеринаром, обслуживая фермы пяти колхозов.

В 1945 году К.Абикенов поступил в Каркаралинский педагогический техникум (ныне Саранский гуманитарно-технический колледж имени Абая Кунанбаева) и окончил его с отличием. Таким образом, он осуществил свою давнюю мечту – стать педагогом. Поступить в это учебное заведение, старейшее заведение Центрального Казахстана, было очень престижным и перспективным. Годы учебы в педучилище верно определили профессиональный выбор Кабдырахмана Абикеновича. В 1947-1949 годы К.Абикенов обучался в Карагандинском двухгодичном институте учителей по специальности «Учитель казахского языка и литературы». По окончании института два года проработал учителем казахского языка и литературы в Жезказганской средней школе №6.

Педагогическую деятельность - дело всей жизни - продолжил в школе села Марганец Жездинского района, а затем в средней школе поселка Қызыл Еңбек Майского района Павлодарской области. Летом 1951 года он поступил

в Казахский государственный университет на факультет биологии. В 1956 году после окончания университета прибыл по направлению в г. Сарань. Именно в родном колледже он прошёл путь личностного и гражданского становления. С 1972 по 1976 годы Кабдырахман Абикенович учился заочно в аспирантуре НИИ имени Б.Алтынсарина в Алматы.

К.Абикенов опубликовал более тридцати научных статей по проблемам экологического обучения и воспитания молодежи.

Полвека трудовой деятельности Кабдырахмана Абикеновича прошла в Саранском педагогическом училище, ныне Саранском высшем гуманитарно-техническом колледже имени Абая Кунанбаева. Пройдя все кадровые ступени - преподавателя, заведующего отделением, заместителя директора, Кабдырахман Абикенов в 1976 году возглавил учебное заведение, проработав директором более 20 лет.

В годы его руководства, в целях решения проблемы нехватки учителей начального обучения и воспитателей детских садов, выпускники являлись к местам назначения по программе «Педучилище и сельская школа», одобренной Областным департаментом образования. Программа предусматривала подготовку в ы с о к о к в а л и ф и ц и р о в а н ы х кадров для школ и детских садов. Преподаватели училища находили абитуриентов, имеющих склонность к педагогической работе, училище заключало договоры с сельскими школами и дошкольными учреждениями. Внедрение программы «Педучилище и сельская школа» дало положительные результаты: все классы начального обучения в сельских школах и группы дошкольных учреждений были укомплектованы выпускниками Саранского педагогического училища. Удалось добиться высокого процента трудоустройства выпускников.

При нем зарождались дела и инициативы: университет общественных профессий, начинания «Каждому уроку - отличная подготовка и высокое качество», «Поддержим общественный порядок в городе своим участием» и другие. Эти добрые дела были отмечены высокой наградой: в 1982 году Саранское педучилище заняло

1 место среди 480 педучилищ Советского Союза, став победителем по всем показателям учебно-воспитательной работы.

Многие успехи и достижения колледжа связаны с именем К.Абикенова.

Сотни людей разных поколений помнят Кабдырахмана Абикеновича как своего учителя и директора.

Как и многие современники, Кабдырахман Абикенович много времени отдавал общественной работе. Неоднократно избирался членом горкома Компартии Казахстана, депутатом Саранского городского Совета народных депутатов, заместителем председателя совета директоров техникумов и училищ Карагандинской области, являлся внештатным членом инспекторской группы КазССР, внештатным сотрудником НИИ национальных школ педагогических наук ССР.

Его статьи, затрагивающие проблемы образования, опубликовывались на страницах педагогических изданий республики, московских научно-методических журналах «Химия в школе», «Биология в школе».

Наставник, педагог-ветеран, внесший бесценный вклад в развитие среднего специального образования страны, воспитавший плеяду педагогов, К.Абикенов неоднократно был отмечен правительственными наградами: знаками «Отличник просвещения» Казахской ССР и СССР, удостоен звания «Заслуженный учитель Республики Казахстан», за особый вклад в развитие образования Республики Казахстан награжден орденом «Жұрмет белгісі». За годы работы Кабдырахман Абикенович неоднократно избирался депутатом городского Совета г. Сарани. В 1996 году ему было присвоено звание «Почетный гражданин г. Сарани».

Память об Учителе с большой буквы, уважаемом земляке Абикенове Кабдырахмане Абикеновиче, имя которого вписано золотыми буквами в славную летопись города Сарани, навечно останется в наших сердцах.

Акимаг города Сарани, Саранский городской маслихат, общественность города, Саранский городской Совет ветеранов, преподавательский коллектив, выпускники и студенты Саранского высшего гуманитарно-технического колледжа имени Абая Кунанбаева

АДАМ САТУДАН САҚТАНЫҢЫЗ **ОСТЕРЕГАЙТЕСЬ ТОРГОВЛИ ЛЮДЬМИ**

ШЕТЕЛГЕ НЕМЕСЕ БАСҚА ҚАЗАҚСТАН ҚАЛАСЫНА ҚАУІПСІЗ ШЫҒУ ЖӘНЕ ЖҰМЫСҚА ОРНАЛАСУ СҰРАҚТАРЫ БОЙЫНША КЕҢЕС АЛУ ҮШІН ҚОҢЫРАУ ШАЛ!

ПОЗВОНИ И ПОЛУЧИ КОНСУЛЬТАЦИЮ ПО ВОПРОСАМ БЕЗОПАСНОГО ВЫЕЗДА И ТРУДОУСТРОЙСТВА ЗА ГРАНИЦЕЙ И В ДРУГОМ ГОРОДЕ КАЗАХСТАНА!

11616 ҚЫЗЫЛ БАҒЫТ **11616** ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ

ANTIKOR

Агентство Республики Казахстан по противодействию коррупции (Антикоррупционная служба)

ЕСЛИ ВЫ СТОЛКНУЛИСЬ С КОРРУПЦИЕЙ, ЗВОНИТЕ ПО НОМЕРУ

CALL-ЦЕНТР **1424** ЗВОНОК БЕСПЛАТНЫЙ

#НЕДАВАЙВЗЯТКИ #ПАРАБЕРМЕ

РЕКЛАМА ОБЪЯВЛЕНИЯ ПОЗДРАВЛЕНИЯ

На LED экране

«Teniz LTD» ЖШС «Қарағанды облысындағы «Саранское» (№ 1 учаске) саз кен орнында тау-кен жұмыстарының Жоспарына ықтимал әсерлер туралы есеп» Жобасы бойынша қоғамдық тыңдаулар өткізілетінін туралы хабарлайды.

Қоғамдық тыңдаулар: 2022 жылғы 22 желтоқсанда сағат 11:00-де, Қарағанды облысы, Саран Қ.Ә., Саран қ., Жамбыл көш., 69/1 құрылыс (Саран қаласының Мәдениет үйінің ғимараты) мекенжайы бойынша өтеді.

Zoom платформасындағы тыңдауларға қатысу үшін онлайн қосылымға сілтеме: <https://us05web.zoom.us/j/9307278401?pwd=eVFBdVM3aVNZVTZQdHU2M2tiTVR6QT09>.

Конференция идентификаторы: 930 727 8401.

Пароль: iX4Wgb.

Тапсырыс беруші: «Teniz LTD» ЖШС, Қазақстан Республикасы, Астана қ., М. Әуезов көш., 28 үй, 11 пәтер.

БСН: 190340029590.

Директоры: Смағұлов Д. С.

Байланыстар: 8 (775) 822-51-76, e-mail: info.tenizltd@gmail.com

Әзерлеуші: «Сарыарқа экология» ЖШС, Қарағанды қ., Қазыбек би атындағы ауданы, Әлиханов көшесі, 14Б.

БСН: 150640024474.

Өкілі: Обжорина Т.Н.

Байланыстар: тел. 8(776) 526-31-31, e-mail: tanya_ob80@mail.ru.

Қоғамдық тыңдау материалдарымен esportal.kz және <https://www.gov.kz/memleket/entities/karaganda-tabigat?lang=ru> сайттарда танысуға болады.

Жоба бойынша қосымша ақпаратты 8 (776) 526-31-31 телефоны арқылы сұрауға болады, tanya_ob80@mail.ru.

Ескертулер мен ұсыныстарды «Қарағанды облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ келесі мекенжайлар бойынша қабылдайды: expertiza.upr_krg@mail.ru және Қарағанды қ., Лобода қ., 20.

ТОО «Teniz LTD» объявляет о проведении общественных слушаний по Проекту «Отчет о возможных воздействиях к Плану горных работ месторождения глины «Саранское» (участок №1) в Карагандинской области».

Общественные слушания состоятся: 22 декабря 2022 года в 11:00, по адресу: Карагандинская область, Сарань Г.А., г. Сарань, ул. Жамбыла, стр. 69/1 (здание Дома культуры города Сарани).

Ссылка на онлайн-подключение для участия в слушаниях на платформе Zoom: <https://us05web.zoom.us/j/9307278401?pwd=eVFBdVM3aVNZVTZQdHU2M2tiTVR6QT09>.

Идентификатор конференции: 930 727 8401.

Пароль: iX4Wgb.

Заказчик: ТОО «Teniz LTD», Республика Казахстан, г. Астана, ул. М. Ауэзова, дом 28, кв. 11.

БИН: 190340029590.

Директор: Смағұлов Д. С.

Контакты: тел. 8 (775) 822-51-76, e-mail: info.tenizltd@gmail.com.

Разработчик: ТОО «Сарыарқа экология», г. Караганда, район им. Казыбек би, улица Алиханова, 14Б.

БИН: 150640024474.

Представитель: Обжорина Т.Н.

Контакты: тел. 8(776) 526-31-31, e-mail: tanya_ob80@mail.ru.

С материалами общественных слушаний можно ознакомиться на сайте esportal.kz и <https://www.gov.kz/memleket/entities/karaganda-tabigat?lang=ru>.

Дополнительную информацию по проекту можно запросить по тел. 8(776) 526-31-31, e-mail: tanya_ob80@mail.ru.

Замечания и предложения принимает ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Карагандинской области» по адресам: expertiza.upr_krg@mail.ru и г. Караганда, ул. Лободы, 20.

Саран газеті	И. о. директора ТОО «Саран тынысы», главный редактор Б.Е. МАЙПАСОВА	Газета зарегистрирована в Министерстве информации и коммуникаций Республики Казахстан. Свидетельство 16307-Г от 18.01.2017 г. (номер и дата первичной постановки на учет № 869-Г, 16.09.1999 г.)	Собственник: ТОО «Саран тынысы»	Адрес редакции: 101200 г. Сарань, ул. Жамбыла, 69/1	Выходит два раза в неделю, форматом А-3 Тираж 1204	Газета набрана и сверстана в редакции	Отпечатано в ТОО «Типография «Арқо» 100009 г. Караганда, ул. Сатпаева, 15	Опубликованные материалы не всегда отражают точку зрения редакции. Ответственность за достоверность сведений, содержащихся в публикациях и рекламном тексте, несут авторы публикаций и рекламодатели.
	Отв. секретарь Ш.Ш. КОШЕГУЛОВ		Учредитель: аппарат акима г. Сарани	Тел., факс: 5-10-15 sarangazeti@mail.ru				

■ МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ САЯСАТЫ

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІҢ МӘРТЕБЕСІН КӨТЕРУ МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕ

Ж.Джумашева,
Саран қаласы ПБ

Еліміздің тәуелсіздік алуымен бірге қазақ тіліміз мемлекеттік мәртебеге ие болды. Қазақ тіліміз дамып, оның қоғамдық маңызы арта түсті. Мемлекеттік тіл мемлекеттің бүкіл аумағында, қоғамдық қатынастардың барлық салаларында қолданылатын тіл болғандықтан, жүргізілетін барлық іс – қағаздары мен құжаттар мемлекеттік тілде болуы тиіс. Өйткені, өркениетке құлаш ұратын елдің өрісі қашанда білікті де, саналы ұрпақпен кеңеймек.

Бүгінгідей ел болып еңсе көтерген тұста ана – тіліміздің қадір – қасиетін арттырып, мемлекеттік тіліміздің мәртебесін көтеру маңызды мәселе. Бұл бағытта қазіргі таңда жер – жерлерде арнайы шаралар ұйымдастырылып, барша жұртты қазақ тілімен қауыштыру жүріп жатыр.

Осыған орай, Саран қаласының полиция бөлімінде де іс қағаздарын мемлекеттік тілде жүргізу мәселесіне қазіргі уақытта аса көңіл бөлінуде. Қызметкерлерге қалалық Тілдер басқармасының әдіскерлері мемлекеттік тілді оқып – үйрену бойынша курстар ұйымдастырған. Полиция бөліміндегі барлық іс қағаздарын жүргізу, шығыс және кіріс құжаттары, жедел және аппараттық кеңестердің хаттамалары, Қазақстан Республикасының ПМ, полиция департаменті және басқа да мемлекеттік мекемелермен хат

алмасу тек мемлекеттік тілде жүргізілуде. Олай болса, жұмыла көтерген жүк жеңіл демекші, ана сүтімен дарыған ана тілімізді құрметтеп, оның дәрежесін биікке көтеру, рухани азығымыз – ана тілімізге ықтияппен көңіл бөліп, оның өрісін кеңейтуге барлығымыз ат салысайық. Мемлекеттік тіл саяси тұрақтылық пен Қазақстанның өсіп – өркендеп, бірлігі мен ынтымағы жарасқан елдігіміз бен теңдігіміздің қайнар көзі, кемелді келешегіміздің ұйытқысы екенін ұмытпайық. Өскелең ұрпаққа тәлім – тәрбие беруде, ана тіліміздің қадір – қасиеті мен құндылығын терең түсіндіру арқылы, ұрпақтың Отанға деген сүйіспеншілігін арттыру, әр ата – ананың ел алдындағы азаматтық борышы! Олай болса, өзіміз болып ат салыспасақ, басқаның бізге жаны ашпайды.

Демек, болашағымыз жарқын, мемлекетіміздің тұғыры биік болуы, сіз бен бізге байланысты.

■ ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТА КҮНІ

ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТА - ТЕҢГЕ

Ф. Несипбаева,
«ҚР ҚМ ҚК Қарағанды облысы бойынша қазынашылық Департаментінің Саран қалалық қазынашылық басқармасы» РММ басшысының орынбасары

Теңге – тәуелсіздігіміздің төл перзенті. Биылғы жылы 15 қарашада Қазақстанның ұлттық валютасы – теңгенің айналымға енгізілгеніне 29 жыл толады. Тәуелсіз мемлекет экономикасының темірқазығы – ол төл валютасы. Ол Әнуран, Ту, Елтаңба секілді басты атрибуттармен қатар жүретін тәуелсіздігіміздің бірден-бір нышаны. Ол – Қазақстан Республикасы көлемінде пайдаланылатын заңды төлем құралы.

Теңгенің тарихына көз жүгіртсек, ең алғаш қазақ даласында күміс монета XV-ғасырда Отырар қаласында «таньга» деген атаумен пайда болған. Ал Ұлттық валютамыздың тарихы 1992 жылдан бастау алады. 1992 жылдың 27 тамызы күні Қазақстанның Ұлттық банкі теңге купюрасының үлгілерін бекіткен болатын. Отандық суретшілер Тимур Сүлейменов, Қайролла Әбжәлелов, Меңдібай Алин және Ағымсалы Дүзелханов Англияда қазақ валютасының дизайнындағы портретін бекітті.

1993 жылы алғашқы теңге партиясы Ұлыбританияның ең көне әрі әйгілі «Харрисон және оның ұлдары» фабрикасында басылды. Тын монеталар да бастапқы кезде Германияда шығарылған. 1995 жылдан бастап теңге - Қазақстанның банкнот фабрикасында шығарыла бастады.

1997 жылы 13 қарашада Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаев өз Жарлығында алғаш

теңгенің айналымға түскен күнін, демек 15 қарашаны «Ұлттық валюта күні» деп жариялады.

Ең алғашқы теңгемізде белгілі тарихи тұлғалардың портреттері, Алатау мен Көкшетау көріністері, Қожа Ахмет Яссауи кесенесінің бейнесі, Маңғыстаудан табылған тастағы таңбалар пайдаланылды. Бір теңгелік банкнотқа Әбу Насыр әл-Фараби, үш теңгелікте Сүйінбай, бес теңгелікте Құрманғазы, он теңгелікте Шоқан, жиырма теңгелікте Абай, елу теңгелікте Әбілқайыр хан, жүз теңгелікте Абылай хан бейнесі сомдалды. Кейіннен теңгеміздегі тарихи тұлғалардың бейнелері алынып тасталғанымен, валютамыздың құны түскен жоқ. Уақыт талабына сай, оның дизайны өзгеріп, қорғаныштық қабілеті жетілдіріліп отырды. Бүгінде купюраларымыздың қорғаныштық қасиеті дамыған елдер валютасымен бәсекелесе алады. Халықаралық ұйымдар теңгені бірнеше рет әлемдегі ең үздік валюта деп таныды. Республикада ақша айналысындағы монетамен қатар мерейтойлық және ескерткіш монеталар да қолданылады. Мерейтойлық және ескерткіш монеталар оларда белгіленген құнға сәйкес төлем қабілетіне ие, бірақ олар негізінен мәдени — ағарту мақсатында шығарылады.

Теңгеміз айналымға шыққан күннен бастап, қаржы саласында тәуелсіз Қазақстан бүкіл әлемге теңгесімен танылды. Біртіндеп экономикамыз көтеріліп, шекарамыз заңдастырылып, ішкі-сыртқы саясат орнықты жүргізіле бастады. Бүгінгі әлемге танылған Қазақстан соның айғағы.

Теңге – біздің дербес ел болғанымыздың белгісі. Басқаның валютасына тәуелді болу – барлық байлығыңды біреудің билігіне беру. Ұлттық валюта – еліміздің даму көзі, әлемдік деңгейге тенеудің алғашқы факторларының бірі. Ол барлық уақытта тәуелсіздігімізді қамтамасыз етеді. Төл теңге – асыл қазынамыз, ел мақтанышы, оның шығу тарихында ерекше, тәуелсіздігіміз бен дербестігімізді символы ретінде бағалы, құнды, ұлттық теңгені насихаттау баршамыздың борышымыз.

■ ПРАВО

СПОСОБЫ ПОДАЧИ ИСКОВЫХ ЗАЯВЛЕНИЙ В СУД

Д. Абдужалилова,
делопроизводитель Саранского городского суда

Судебная защита своих прав и свобод, согласно Конституции Республики Казахстан, является правом каждого. Один из способов его реализации - подача иска в суд.

Первоначальная подача иска осуществляется в суды первой инстанции, так называемые районные и городские суды. По общему правилу, иски предъявляются по месту жительства ответчика, в случае с компаниями, то по месту нахождения компании согласно учредительным документам или адресу, внесенному в Национальный реестр бизнес-идентификационных номеров.

Форма, содержание искового заявления, а также документы, прилагаемые к нему прописаны в статьях 148 и 149 ГПК РК.

Как было ранее указано, исковое заявление подается в суд первой инстанции, при этом форма иска может быть письменной или электронной. Подать заявление можно лично, обратившись в канцелярию суда или посредством почтовой отправки.

Электронная форма искового заявления подается через портал «Судебный кабинет», расположенный на сайте Верховного суда РК. (<https://office.sud.kz>).

Как пользоваться онлайн-сервисом?

1. Авторизоваться в сервисе «Судебный кабинет»;
2. Заполнить электронную форму заявления;
3. Приложить скан-копию квитанции об

оплате государственной пошлины за оказание услуги;

4. К заявлению прикрепить необходимые документы;

5. Подписать ЭЦП (электронной цифровой подписью) и отправить.

При подаче искового заявления от юридического лица необходимо авторизоваться под учетной записью юридического лица (посредством БИН), а затем в поле данных об истце заполнить все реквизиты юридического лица, выступающего истцом.

Исковое заявление, независимо от его формы должно содержать указание на:

- 1) наименование суда, в который подается исковое заявление;
- 2) ФИО истца, дата его рождения, место жительства, ИИН, а если истцом является юридическое лицо, то его полное наименование и БИН, его банковские реквизиты и адрес.
- 3) ФИО ответчика, его место жительства, ИИН (если известен), если ответчиком является юридическое лицо, то его полное наименование, местонахождение, банковские реквизиты и БИН;
- 4) в заявлении должна быть указана суть нарушения или угрозы нарушения прав и

свобод гражданина или законных интересов истца и требования истца;

5) обстоятельства, на которых истец основывает свои требования, а также содержание доказательств, подтверждающих эти обстоятельства;

6) сведения о соблюдении досудебного порядка обращения к ответчику, если это установлено законом или предусмотрено договором;

7) цена иска, если иск подлежит оценке, а также расчет взыскиваемых или оспариваемых денежных сумм;

8) перечень прилагаемых к исковому заявлению документов.

Исковое заявление подлежит подписанию истцом, а в случае электронного иска, то удостоверяется электронной цифровой подписью истца или его представителя.

К исковому заявлению прилагаются следующие документы:

1) документ, подтверждающий направление ответчику или его представителю, третьим лицам копий искового заявления и приложений к нему документов;

2) документ, подтверждающий уплату государственной пошлины. Сумму государственной пошлины можно найти в статье 535 Налогового Кодекса РК. По имущественным спорам, сумма государственной пошлины для физических лиц, в том числе индивидуальных предпринимателей равна 1% от суммы иска, а для юридических лиц 3% от суммы иска. Так, к примеру, если сумма иска, подаваемая

физическим лицом равна 100 тенге, то сумма государственной пошлины будет равняться 1 тенге;

3) доверенность или иной документ, удостоверяющий полномочия представителя;

4) документы, подтверждающие обстоятельства, на которых истец основывает свои требования. К примеру, вам не оплатили всю сумму по договору купли-продажи, то необходимо приложить к иску копию самого договора, и доказательства неоплаты всей суммы;

5) документы, подтверждающие соблюдение досудебного порядка урегулирования спора, если этот порядок установлен законом или предусмотрен договором. Подобным документом может быть претензионное письмо, которое истец ранее направлял ответчику;

6) ходатайство истца об истребовании доказательств, если доказательства находятся у ответчика или третьего лица;

7) копии устава, свидетельства или справки о государственной регистрации (перерегистрации), если иск предъявлен юридическим лицом.

Затем дело определяется одному из судей данного суда, который в течение пяти рабочих дней со дня поступления искового заявления решает вопрос о его принятии в производство суда. При этом, суд может отказать в принятии искового заявления в случаях, предусмотренных статьей 151 ГПК РК, а также возратить исковое заявление в случаях, предусмотренных статьей 152 ГПК РК.